

90 NĂM CÁCH MẠNG THÁNG MƯỜI NGA (1917-2007) NHỮNG GIÁ TRỊ LỊCH SỬ VÀ Ý NGHĨA THỜI ĐẠI

Ths. Nguyễn Hữu Nghị

Khoa Khoa học cơ bản - Học viện Chính trị quân sự

Có thể nói không có một thế kỷ nào trong lịch sử nhân loại lại được chứng kiến sự phát triển mạnh mẽ và sâu rộng của cao trào cách mạng thế giới như thế kỷ XX. Nhiều nhà nghiên cứu đã nhất trí gọi thế kỷ này là *"Thế kỷ của sự nghiệp giải phóng xã hội và giải phóng dân tộc"*. Một trong những biến cố vĩ đại nhất, lớn lao nhất và mang nhiều giá trị, ý nghĩa nhất chính là Cách mạng XHCN tháng Mười Nga năm 1917. Cuộc cách mạng này đã *"mở ra con đường giải phóng cho các dân tộc và cả loài người, mở ra một thời đại mới trong lịch sử, thời đại quá độ từ CNTB lên CNXH trên toàn thế giới"*¹.

Cách mạng tháng Mười Nga với tầm vóc của mình đã để lại dấu ấn không thể phai mờ trong lịch sử thế giới hiện đại, là cột mốc đánh dấu thời kỳ đấu tranh cách mạng mới vì những mục tiêu của thời đại là hoà bình, độc lập dân tộc, dân chủ và CNXH. Với Cách mạng tháng Mười Nga, lần đầu tiên những ước mơ về một xã hội công bằng, dân chủ bình đẳng, không còn áp bức, bất công của nhân loại tiến bộ đã trở thành hiện thực trong

xã hội, trên một đất nước chiếm diện tích 1/6 hành tinh. Ngọn cờ XHCN tung bay trên bầu trời tự do đã trở thành hy vọng, niềm tin, sức mạnh, sự cổ vũ lớn lao của các dân tộc đang chịu cảnh lầm than, nô lệ trên khắp hoàn cầu. Tiến trình thế kỷ XX từ sau năm 1917 đã đưa hàng trăm quốc gia, dân tộc chìm đắm trong cảnh thuộc địa ở châu Á, Phi, Mỹ Latinh từng bước, lần lượt giành lại độc lập tự do và đi lên xã hội hiện đại dưới ảnh hưởng, tác động trực tiếp của Cách mạng tháng Mười Nga vĩ đại. Chiến tranh thế giới thứ II kết thúc với thắng lợi hoàn toàn của phe đồng minh, sức mạnh vật chất và tinh thần to lớn của Liên bang Xô viết qua cuộc chiến tranh vệ quốc đã tạo điều kiện thúc đẩy sự ra đời và lớn mạnh của hệ thống các nước XHCN trên thế giới từ Đông Âu đến châu Á, châu Phi, Mỹ La tinh suốt nhiều thập kỷ, đem lại tự do, dân chủ, bình đẳng cho biết bao con người trên trái đất này không phân biệt màu da, tôn giáo, dân tộc...

Cách mạng tháng Mười không chỉ đánh dấu sự ra đời của nhà nước vô sản đầu tiên trên thế giới, mà còn đặt nền móng cho một chế độ xã hội phù hợp nhất với các lợi ích cơ bản của con người. Thắng lợi của Cách mạng

¹ Hồ Chí Minh toàn tập, tập 10, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1996, tr. 427.

tháng Mười đã khai đường, mở lối đi lên CNXH, con đường dẫn tới khả năng sáng tạo to lớn và triệt để nhất nhằm thực hiện lý tưởng giải phóng nhân dân lao động, xoá bỏ hoàn toàn tình trạng người bóc lột người. Cách mạng tháng Mười thành công cho thấy sức mạnh sáng tạo vô song của giai cấp vô sản và quần chúng nhân dân lao động trong cuộc đấu tranh tự giải phóng và mở đầu một sự nghiệp xây dựng xã hội mới tiến bộ của nhân loại.

Cách mạng tháng Mười Nga thắng lợi đã khẳng định chân lý: Dưới sự lãnh đạo của một đảng cộng sản chân chính, hết lòng vì lợi ích, hạnh phúc của nhân dân, toàn tâm, toàn ý phục vụ nhân dân thì lý tưởng của cách mạng XHCN mới có thể thực hiện đến cùng, mới đem lại được tự do, bình đẳng thực sự cho mọi người. Đảng Bôn-sê-vích đã đưa nước Nga từ lạc hậu, khủng hoảng, nhanh chóng, trở thành một nước có nền khoa học tiên tiến hàng đầu thế giới, có hệ thống giáo dục phổ thông và đại học chất lượng cao, có một nền y tế, một hệ thống chăm sóc sức khoẻ miễn phí cho mọi người một thời cả thế giới khâm phục. Cách mạng tháng Mười thắng lợi cho chúng ta thấy, trong thời đại ngày nay, sự kết hợp tất yếu và tự nhiên giữa cuộc đấu tranh vì dân chủ và cuộc đấu tranh vì CNXH, giữa dân chủ và CNXH chẳng những là mục tiêu mà còn là động lực thúc đẩy tiến bộ xã hội, đưa loài người tới tự do, hạnh phúc, dân chủ, văn minh.

Cách mạng tháng Mười trên thực tế là thắng lợi vĩ đại nhất không chỉ của giai cấp

vô sản và nhân dân các dân tộc Nga, mà còn là thắng lợi của giai cấp vô sản, nhân dân lao động và các dân tộc bị áp bức trên toàn thế giới như lời Lenin đã từng khẳng định: "*Không thể có bức tường ngăn cách giữa những chiến thắng của Cách mạng tháng Mười Nga và những chiến thắng của cách mạng xã hội chủ nghĩa quốc tế*"². Cách mạng tháng Mười Nga thắng lợi đã tạo cơ sở, điều kiện cho nhân loại thực hiện bước quá độ lịch sử từ CNTB lên CNXH trên phạm vi toàn thế giới. Bước quá độ này bao hàm cả khả năng quá độ lên CNXH bỏ qua chế độ TBCN ở các nước đang phát triển, có nền kinh tế còn khó khăn, yếu kém.

Dưới góc độ thời đại, Cách mạng tháng Mười Nga đã mở ra một trang sử đầy mới mẻ và mang những giá trị nhân văn sâu sắc với việc thiết lập nền chuyên chính vô sản, giải phóng nhân loại bị áp bức khỏi chế độ tư bản đế quốc. Tuy nhiên đây là một quá trình lịch sử lâu dài, cần có thời gian để trải nghiệm với biết bao gập ghềnh, gian lao thử thách... mà sự sụp đổ CNXH ở Liên Xô và Đông Âu là minh chứng. CNXH không còn tồn tại với tư cách là hệ thống thế giới, sự chững lại của phong trào cộng sản quốc tế đã làm chậm bước tiến của CNXH..., nhưng đó chỉ là sự sụp đổ của các mô hình, các con đường xây dựng CNXH khác nhau mà thôi. Không vì thế mà phủ nhận thành quả của Cách mạng tháng Mười. Lý tưởng tốt đẹp của CNXH vẫn còn nguyên giá trị. CNXH vẫn sẽ là xu thế

² Lê nin toàn tập, tập 36, Nxb Tiến Bộ, Mátxcova, 1978, tr.615.

phát triển tất yếu của lịch sử nhân loại. Lịch sử thế giới đang trải qua những bước quanh co, nhưng loài người cuối cùng nhất định sẽ tiến tới CNXH, vì đó là quy luật tiến hoá của lịch sử. Cách mạng tháng Mười Nga là thắng lợi đầu tiên nhưng chưa phải là thắng lợi cuối cùng. Cách mạng tháng Mười Nga là sự mở đầu sự nghiệp vô sản hoá toàn cầu, còn *"bao giờ và trong thời hạn nào thì những người vô sản nước nào sẽ hoàn thành được sự nghiệp ấy, điều đó không quan trọng. Điều quan trọng chính là băng dã tan, đường dã mở, lối đi vạch ra rồi"*³. Năm 1967, nhân kỷ niệm 50 năm Cách mạng tháng Mười, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nhận định: *"Giống như mặt trời chói lọi, Cách mạng tháng Mười chiếu sáng khắp năm châu, thức tỉnh hàng triệu, hàng triệu người bị áp bức bóc lột trên trái đất. Trong lịch sử loài người chưa từng có cuộc cách mạng nào có ý nghĩa to lớn và sâu sắc như thế"*⁴.

Đầu thế kỷ XX, cách mạng Việt Nam khủng hoảng sâu sắc cả về đường lối và giai cấp lãnh đạo, đón nhận *Đề cương của Lênin về vấn đề dân tộc và thuộc địa*, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã quyết định sáng suốt, lựa chọn hướng đi cho cách mạng Việt Nam theo con đường Cách mạng tháng Mười, theo chủ nghĩa Mác - Lênin. Lựa chọn con đường đúng đắn này, cách mạng Việt Nam đã thành lập được đảng vô sản chân chính của mình, làm nên những kỳ tích ở thế kỷ XX: "Cách

mạng tháng Tám năm 1945 thành công, chấm dứt kiếp lầm than nô lệ cho dân tộc; Lần lượt đánh bại hai kẻ thù xâm lược hùng mạnh làm nên chiến thắng Điện Biên Phủ lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu; Đại thắng mùa xuân 1975 khiến cả thế giới ngưỡng mộ, khâm phục; Nêu gương sáng cho sự nghiệp đấu tranh giành độc lập, tự do của các dân tộc bị áp bức trên thế giới; Thực hiện sáng tạo công cuộc đổi mới, CNH - HĐH đất nước; Hội nhập toàn diện với khu vực và thế giới, có vị thế chính trị cao trong cộng đồng quốc tế.

Những thắng lợi to lớn dân tộc Việt Nam giành được trong tiến trình cách mạng là nhờ vào sự lãnh đạo sáng suốt của Chủ tịch Hồ Chí Minh, của Đảng Cộng sản Việt Nam, một đảng luôn trung thành, kiên định tuyệt đối với chủ nghĩa Mác - Lênin. Trong những thời điểm phong trào cộng sản và công nhân quốc tế có sự khủng hoảng, hệ thống XHCN tan rã, sụp đổ, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn vững vàng lãnh đạo nhân dân ta vượt qua những khó khăn thử thách, đưa cách mạng Việt Nam đến những tầm cao mới. Những thành tựu của 21 năm đổi mới đã đưa đất nước ta thoát ra khỏi khủng hoảng kinh tế - xã hội, bộ mặt đất nước thay đổi toàn diện, sâu sắc, tạo thế và lực mới đưa quá trình CNH - HĐH đến thành công vào năm 2020.

Cuối thế kỷ XIX Mác đã nhận định cách mạng có thể bị thất bại, nhưng cách mạng không bao giờ bị tiêu diệt. Điều mà Mác nói về Công xã Paris vẫn hoàn toàn đúng khi

³ Lê nin toàn tập, tập 44, Nxb Tiến Bộ, Mátxcova, 1978, tr.187.

⁴ Hồ Chí Minh toàn tập, tập12, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1996, tr. 300.

chúng ta nói về ý nghĩa thời đại của Cách mạng tháng Mười Nga vĩ đại. Lý tưởng cao cả của Cách mạng tháng Mười Nga đã và đang soi sáng con đường của thời đại, con đường của độc lập dân tộc, hoà bình, dân chủ và CNXH mà nhân loại tiến bộ lựa chọn. Cách mạng tháng Mười đã diễn ra cách đây 90 năm, CNXH trên quê hương của Cách mạng tháng Mười đã sụp đổ, nhưng Cách mạng tháng Mười sẽ không bao giờ bị quên lãng. Cách mạng tháng Mười và những lý tưởng cao đẹp của nó là bất tử, và nhất định sẽ thực hiện thành công chức năng là nhân tố thúc đẩy lịch sử nhân loại phát triển theo đúng quỹ đạo của nó. Cách mạng tháng Mười vẫn đang và sẽ cổ vũ nhân loại tiến đến đích thành công của CNXH mà đỉnh cao là chủ nghĩa cộng sản với những giá trị ưu việt và tính nhân văn cao cả vì con người.

Kinh nghiệm thực tiễn của Cách mạng tháng Mười, của sự nghiệp xây dựng CNXH ở trên thế giới và Việt Nam với những thăng trầm gần một thế kỷ qua cho thấy CNXH vẫn đầy sức sống. Việt Nam, Trung Quốc, Cu Ba, Cộng hoà Dân chủ nhân dân Lào, Triều Tiên và giờ đây là làn sóng phong trào cánh tả lên cầm quyền và lãnh đạo đất nước đi theo con đường CNXH ở Mỹ La tinh đã cho thấy sự trở lại, sự phục hồi và phát triển của lý tưởng cộng sản trên thế giới, Ngọn cờ XHCN lại hiện ngang tung bay trên khắp hoàn cầu. Đó là sự tiếp nối, sự phát triển thành quả của Cách mạng tháng Mười ở thời kỳ lịch sử mới cho dù phía trước còn biết bao chông gai, thử thách bởi sự chống phá quyết liệt của các thế

lực đế quốc phản động. Cách mạng tháng Mười đã đi vào lịch sử như một thành quả lớn lao của CNXH, vì thế những người cộng sản chân chính và nhân loại tiến bộ trên khắp thế giới sẽ không ai được phép lãng quên, phủ nhận cho dù "*Cách mạng XHCN quốc tế sẽ có trải qua những đợt biến gian khổ đến mấy đi nữa*", nhưng với Cách mạng tháng Mười: "*Cách mạng quốc tế tương lai sẽ xây dựng lên lâu dài XHCN của mình*"⁵.

Với vị trí là cuộc cách mạng xã hội to lớn, sâu sắc và triệt để nhất thế kỷ XX, Cách mạng tháng Mười đã tiên phong khai phá một con đường giải phóng xã hội, xây dựng đất nước hoàn toàn mới mẻ trong lịch sử nhân loại, con đường XHCN. Ánh hào quang của Cách mạng tháng Mười vẫn là mặt trời chói lọi của thời đại ngày nay. Cách mạng tháng Mười không chỉ mang ý nghĩa của một cuộc cách mạng chính trị, mà còn là thành quả của văn hoá, văn minh nhân loại. Với ý nghĩa tinh thần đó, Cách mạng tháng Mười Nga sẽ trường tồn cùng năm tháng với vai trò mở đường, ở tinh thần nhân văn, nhân đạo và ý nghĩa vạch thời đại của nó. Năm vững và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện thực tiễn trong bối cảnh mới, những người cộng sản chân chính trên toàn cầu sẽ đưa nhân loại đến đích cuối cùng: Chủ nghĩa xã hội mà đỉnh cao là Chủ nghĩa cộng sản trong tương lai.

⁵ Lê nin toàn tập, tập 36, Nxb Tiến bộ, Mátxcova, 1978, tr. 473.